

Asia: HE 127/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainvaliokunnan verojaostolle kaivosmineraaliverolain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä.

Finnwatch pitää kaivosmineraaliveron tasoon esitettyjä korotuksia perusteltuina, sillä Suomen kaivosmineraalivero on nykyisellään hyvin matala, eikä veroa siten voi pitää kohtuullisena korvauksena ainutkertaisten kaivosmineraalien käytöstä.

Esitettyjen korotusten jälkeen kaivosmineraalivero vastaisi huomattavasti nykyistä paremmin verolle alun perin asetettuihin tavoitteisiin

Kaivosveroa peritään Suomessa louhituista metallimalmeista ja teollisuusmineraaleista. Metallimalmien kohdalla vero on nykyisellään 0,6 prosenttia louhitun malmin sisältämän metallin verotusarvosta. Teollisuusmineraalien kohdalla vero on 0,20 euroa tonnilta louhittua malmia tai hyötykiveä. Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä metallimalmien verotusarvosta perittävä arvorajalti esitetään nostettavaksi 2,5 prosenttiin ja teollisuusmineraalien määrästä perittävä määräraajalti 0,6 euroon tonnilta.

Kansainvälisesti vertailtuna Suomen nykyinen kaivosmineraaliveron taso on hyvin matala. Esimerkiksi Australiassa metallimalmien arvorajalit asettuvat useimmiten välille 2,5–5 %, mitä voidaan pitää globaalisti melko tyypillisenä rojalitasona¹. EU-maista metallimalmeihin kohdistuvia rojalteja peritään Suomen lisäksi ainakin Portugalissa², Puolassa³ ja Ruotsissa⁴. Niissä maissa, joissa kaivosverotus on toteutettu rojaltimuotoisesti, rojalitaso nousee lähes poikkeuksetta Suomen nykyistä tasoa korkeammaksi⁵, ja rojalteilla on globaalisti iso rooli

¹ Eri maiden metallimalmeihin soveltamia rojalitasoja on listattu esim. RMG Consulting Oy:n vuonna 2020 julkaisemassa selvityksessä: RMG Consulting. (2020). Analysis of Tax Regimes – Comparative Analysis of Tax Regimes of Landbased Mining in 15 Countries, s. 22: <https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2022/12/20201012-RMGAnlalysis-Rev3-withLinks2.pdf>.

² Chambers & Partners. (2025). Mining 2025 – Portugal. Practice Guide. <https://practiceguides.chambers.com/practice-guides/mining-2025/portugal>

³ RMG Consulting. (2020). Analysis of Tax Regimes – Comparative Analysis of Tax Regimes of Landbased Mining in 15 Countries, s. 19: <https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2022/12/20201012-RMGAnlalysis-Rev3-withLinks2.pdf>

⁴ Chambers & Partners. (2025). Mining 2025 – Sweden. Practice Guide. <https://practiceguides.chambers.com/practice-guides/mining-2025/sweden>

⁵ Ajantasaisia tietoja eri maiden kaivosverotasoista (mukana useita RMG:n selvityksestä puuttuvia maita) voi hakea esim. PwC:n Mining Taxes Summary Tool -työkalulla: <https://www.pwc.com/gx/en/industries/energy-utilities-resources/mining-metals/mining-taxes-summary-tool.html>

kaivosyhtiöiden verotuksessa⁶. Ruotsi on tässä suhteessa poikkeus matalan 0,2 prosentin rojaltnsa kanssa.

Vaikka myös hallituksen esityksessä ehdotetut verotasot ovat moniin muihin maihin verrattuna varsin maltillisia, nostaisivat ne Suomen kaivosmineraaliveron lähemmäs sitä tasoa, mitä muissa rojaltimeutoista kaivosveroa perivissä maissa tyypillisesti peritään. Näin veron voitaisiin myös katsoa jatkossa toteuttavan huomattavasti nykyistä paremmin kaivosmineraaliveron käyttöönotolle asetettua tavoitetta ohjata yhteiskunnalle *kohtuullinen korvaus* ainutkertaisten kaivosmineraalien käytöstä. Yhteiskunnan kannalta nykytilanne, jossa isoilta osin ulkomaisessa omistuksessa olevat kaivostoimijat saavat arvokkaat mineraalit käyttöönsä lähes ilmaiseksi, on epätarkoituksenmukainen. Finnwatch pitää korotuksia näillä perusteilla kannatettavina.

Suomi on kaivosinvestointien kohdemaana maailman kärjessä

Eri maiden houkuttelevuutta kaivosinvestointien kohteena vuosittain tutkiva Fraser Institute julkaisi tuoreimman tutkimusraporttinsa kesällä 2025⁷. Sen mukaan Suomi on investointien houkuttelevuudessa kärkisijalla eli maailman houkuttelevin kaivosinvestointikohde. Kymmenen parhaan maan joukkoon sijoittuvat Euroopasta myös Ruotsi (sija 6) ja Norja (sija 10), mutta Suomen johto on niihin nähden selvä⁸. Kaivosyhtiöt kokevat, että Suomen vetovoimatekijöitä ovat muun muassa toimiva infrastruktuuri, osaavan työvoiman saatavuus, turvallisuus, poliittinen vakaus ja kaivostoiminnan hyväksyttävyyttä nostavat sosioekonomiset sopimukset. Verotus on luonnollisestikin yksi houkuttelevuuteen vaikuttava tekijä, mutta ei suinkaan ainoa. Verotuksen osalta Suomi on Fraser Institutin vertailussa sijalla 12 eli sijoittuu varsin korkealle ottaen huomioon, että palkkojen verotus on Suomessa monia muita maita korkeampaa⁹. Finnwatch pitää epätodennäköisenä, että nyt suunniteltu maltillinen kaivosveron korotus – joka lähinnä nostaisi Suomen kaivosveron vastaamaan paremmin kansainvälistä normia – heikentäisi Suomen houkuttelevuutta niin olennaisesti, ettei Suomi enää pärjäisi kilpailussa kaivosinvestoinneista. Suomessa kaivosyhtiöiden verotus on myös kevenemässä muilta osin, kun jo nykyisellään varsin kevyttä yhteisöveroa kevennetään entisestään vuoden 2027 alussa. Lisäksi on hyvä huomata, että kaivosinvestointien kohdalla kilpailutilanne eroaa monista muista investoinneista sen

⁶ ICMM. (2025). ICMM Members' Tax Contribution Focusing on Corporate Income Tax and Royalties – 2024. https://www.icmm.com/website/publications/pdfs/social-performance/2025/report_tax-contribution.pdf

⁷ Fraser Institute. (2025). Annual Survey of Mining Companies 2024. https://www.fraserinstitute.org/sites/default/files/2025-07/annual-survey-of-mining-companies-2024_0.pdf

⁸ Suomen kokonaispisteytyks on vertailussa 91,83, kun se Ruotsin kohdalla jää 83,4:ään ja Norjan kohdalla 79,59:ään.

⁹ Verotusta koskevaan sijoitukseen vaikuttavat kaivosverotuksen ohella henkilö- ja yritysverotus sekä verosäännösten noudattamisen helpous.

suhteen, että mineraalien esiintyvyys rajaa potentiaalisten kohdemaiden joukkoa olennaisesti.

Rojaltimallille edelleen hyvät perusteet – kaivosverotulojen tarkoituksenmukaista jakautumista kuitenkin hyvä arvioida verotason noustessa

Suomessa kaivosveron toteutusmalliksi valittiin rojaltimalli, koska sen nähtiin toteuttavan parhaiten veron käyttöönnotolle määritettyä tavoitetta tuottaa yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus ainutkertaisten kaivosmineraalien käytöstä. Veromalli vastaakin hyvin tähän tavoitteeseen etenkin, jos rojaltin taso nyt nostetaan vastaamaan kansainvälistä normia. Siinä missä nettotuloon perustuvat kaivosveromallit tuottavat yhteiskunnalle tuloja vasta siinä vaiheessa, kun kaivosyhtiön kirjanpidollinen (ja aggressiivisille verojärjestelyille hyvin altis) tulos on noussut voitolliseksi, tuottaa rojaltityyppinen kaivosmineraalivero yhteiskunnalle korvauksen kaikista kaivosyhtiön hyödyntämisestä kaivosmineraaleista. Rojaltimalli on lisäksi toteutukseltaan yksinkertainen, sen synnyttämät verotuotot ovat helpohkosti arvioitavissa eikä siihen liity samanlaista voitonsiirtoriskiä kuin nettotulopohjaisiin kaivosveroihin. Veromallin vahvuudet puoltavat sen säilyttämistä nykyisellään eikä rojaltitason nostaminen vastaamaan kansainvälistä normia muuta tätä tilannetta.

Kaivosverotulojen jakautumisen uudistamiselle Finnwatch näkee kuitenkin perusteita verotulojen kasvaessa. Mikäli verotulojen jako säilytettäisiin ennallaan, kasvaisivat muutaman yksittäisen kunnan verotulot niin paljon, että kunnat voisivat halutessaan laskea kunnallisveronsa hyvin matalaksi tai jopa luopua siitä kokonaan. Verotulojen kasvu voisi olla niin suurta, että ilman pitkäjänteistä, kaivosten elinkaaren huomioivaa suunnittelua siitä voisi pahimmillaan seurata varojenkäytön tehottomuutta ja kunnan tulojen merkittävää vaihtelua. Näitä haasteita on käsitelty muun muassa UNDP:n Managing Mining for Sustainable Development -oppaassa¹⁰. Kaivosten sijaintikuntien verotulojen merkittävä kasvu myös laittaisi kunnat eriarvoiseen asemaan keskenään. Kaivoskuntiin nähden hyvin erilaisessa asemassa olisivat erityisesti kaivoskuntien naapurikunnat, jotka jäävät kokonaan ilman kaivosverotuloja siitä huolimatta, etteivät kaivoksista aiheutuvat haitat ja kustannukset usein rajaudu kaivoskuntaan. Kaivosverokertymän kasvaessa jännitteet kaivoskuntien ja niitä ympäröivien kuntien välillä voisivat kasvaa. Hallituksen ehdotus kaivosveron jakosuhteen muuttamisesta vasta näihin haasteisiin vain osin ja verotulojen jakoa voisi olla tarkoituksenmukaista arvioida myös jatkossa muun muassa naapurikuntien tilanteen näkökulmasta.

¹⁰ UNDP and UN Environment. (2018). Managing mining for sustainable development: A sourcebook, s. 85–87: <https://www.undp.org/publications/managing-mining-sustainable-development>